Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Štev. 1. V Ljubljani, ponedeljek 2. januarja 1939. Leto IV

IV 54828

Novoletna voščila predsedniku francoske republike

Leto 1939 naj bo leto miru in napredka!

Pariz, 2. jan. o. Predsednik francoske republike Lebrun je včeraj dopoldne sprejel zastopnike tujih držav, ki so mu pod vodstvom papeškega nuncija Valerija voščili novo leto. Nuncij je pri tej priliki imel nagovor, v katerem je omenil težave, ki jih je svet prestal v preteklem letu, nato pa dejal:

»Zakaj bi leto, ki se začenja, ne bilo leto, ki bo ohranilo mir, in zakaj ne bi omogočilo srečnejšega napredka v medsebojnem razumevanju in sodelovanju med narodi. Francija, ki je premagala največje težave, je stalno bila zvesta vzoru miru in pravice. Znani so napori francoske vlade v tej smeri. Zato zaupamo njenim plemenitim težnjam. Te težnje se pridružujejo stremljenjem naših vlad. Z vso pravico torej upamo, da se bo skupnim naporom posrečilo ustvariti človeštvu pogoje za boljšo bodočnost, zlasti za boljšo bodočnost siromašnih in tistih, ki so v stiskah.

Predsednik republike Lebrun se je zahvalil za pozdrav in za želje diplomatskega zbora, nato je pa poudaril, **da je Francija podala najjasnejše dokaze svoje volje, da hoče v tesnem sodelovanju z drugimi narodi delati za mir. Nihče ne more dvomiti v odločnost, s katero bo Francija sodelovala pri vseh stremljenjih, ki jim je cilj zbližanja med narodi. Francija se zaveda svojih pravic in dolžnosti, ki jo čakajo, in zaupa čustvom, ki navdihujejo njeno poslanstvo na svetu, zato se zanese, da bo izvršila svoje naloge. Želim videti tudi pri vladah drugih držav isto dobro voljo.**

Posveti angleškega vojnega ministra v Parizu

Pariz, 2. jan. o. Angleški vojni minister Hore Belisha je včeraj popoldne z letalom odpotoval iz Francije v London. Čeprav je bil njegov božični obisk v Franciji zasebnega značaja, je Hore Belisha imel včeraj sestanek s francoskim zunanjim ministrom Bonnetom na angleškem poslaništvu. Hore Belisha se je zatem sestal z generalom Gamelinom, načelnikom francoskega glavnega generalnega staba. Ostali čas je angleški minister včeraj prebil v krogu svojih rojakov. Hore Belisha odide s Pariza danes ob 13.

1997 smrtnih žrtev je lani zahtevala vstaja v Palestini

Jeruzalem, 2. januarja. AA. Reuter. Po zasebnih podatkih je leta 1938 v Palestini bilo ubitih 1997 ljudi, 1720 pa je bilo ranjenih. Od tega števila odpade na ubite angleške vojake 70, ranjenih pa je bilo 234 Angležev. Izgubilo je dalje življenje 292 Judov, 649 pa je bilo ranjenih. Ostanek 1396 smrtnih žrtev odpade na Arabce, ki so po veliki večini padli v odprtih bojih z angleškimi četami in s policijo.

Rimski pozdrav in nove uniforme v Romuniji

Bukarešta, 2. jan. m. Na novega leta dan je bila v bukareštanski stolnici slovesna služba božja, ki so se je udeležili kralj Karol, prestolonaslednik Mihael, predsednik vlade Miron Cristea z ostalimi ministri ter zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Po službi božji je kralj Karol pregledal oddelek romunske vojske. Posebno pozornost je ob tej priliki vzbudilo dejstvo, da so se člani romunske vlade pojavili prvič v svojih ministrskih uniformah, in sicer v srajcah s sinjimi trakovi na levem rokavu, z zlatimi epoletami, s sinjim pasom in v mornariških kapah. Pri tej priliki so kralja prvič tudi pozdravljali z rimskim pozdravom, ki je v Romuniji zdaj uradno uveden.

Kralj Karol je zatem sprejel člane vlade v svojem kraljevskem dvorcu. Predsednik vlade Miron je kralju izrekel v imenu vlade novoletne čestitke.

Dr. Beneš ustanavlja svojo fronto - v Londonu

Praga, 2. jan. m. Angleško časopisje poroča, da se je bivši predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš odločil, naseliti se v Londonu. V Londonu namerava s svojimi somišljeniki organizirati »fronto proti totalitarnim državam«.

† Dr. Albin Belar

Ljubljana, 2. januarja.

Na svojem posestvu v Polomu pri Kočevju, kjer je imel posebno potresno opazovalnico, je snoči ob 23 preminul profesor dr. Albin Belar, naravoslovec in upokojeni državnošolski nadzornik, v starosti 75 let. Zapušča mnogo sorodnikov, med drugimi tudi soprogo, ki živi v Ameriki v Filadelfiji. Njegove zemeljske ostanke bodo jutri pripeljali v Ljubljano in bo pogreb iz kapelice pokopališča pri Sv. Križu. Pokojnik je bil rojen 21. februarja 1864 v Ljubljani kot sin šolskega ravnatelja in skladatelja Leopolda Belarja, rodom iz Idrije. Maturiral je na realki, obiskal dve leti tehniko na Dunaju in v Gradcu ter štiri leta univerzo na Dunaju, nakar je napravil izpit za kemijo in naravoslovje.

Pokojnik se je posvetil zlasti kemiji in pa potresoslovju. V raznih listih je objavljal prav zanimive prispevke iz kemije in kristalografije. Posebno zanimanje v znanstvenih krogih so vzbujala njegova opazovanja raznih potresnih pojavov in je o potresih napisal prav temeljite študije. Med vojno je s svojimi aparati odkrival smer in oddaljenost sovražnih rovov na Krasu, sestavil je celo žepni sprejemni brezžični aparat, za katerega se je zanimalo tudi inozemstvo. Po prevratu je otvoril v svoji vili v Gorjah poseben observatorij za opazovanje potresov in je napravil celo načrt, kako bi na vrh Triglava postavil primerno potresno opazovalnico. Zadnja leta je začel bolehati živčno ter se je preselil iz Gorij v kočevsko okolico. Naj v miru počiva!

Izgubljena ali ukradena poštna vreča

Policijski dnevnik, informativen list za organe varnostne službe, je objavli kratko poročilo žandarmerijske postaje v Stični na Dolenjskem, da je bila 26. decembra lani med 16. in 19.30 uro ob priliki prevoza pošte iz Žužemberka do železniške postaje Stična izgubljena — možno tudi ukradena — poštna vreča z 13.500 din gotovine, dalje je izginilo 8 priporočenih pisem, nekaj službenih pisem, privatna pisma, namenjena na pošto Ljubljana I. Denar je obstojal iz 7 bankovcev po 1000, 12 bankovcev po 500 in 5 bankovcev po 100 din. Tisočaki so imeli naslednje številke: K 0143/014, Y 0003/906, B 0361/338, P 0153/015, Y 0143/014, A 0192/198, A 0192/197.

Zanimivo mnenje bivšega madžarskega ministrskega predsednika

Madžari so zadnje čase razočarani nad Nemčijo

Budimpešta, 2. jan. m. Bivši predsednik madžarske vlade grof Štefan Bethlen je v »Pester Lloydu« objavil članek o madžarsko-nemških odnošajih. V njem ugotavlja, da je v letu 1938 v Srednji Evropi nastopila namesto nadvlade Francije vlada osi Rim-Berlin. Madžarska je zaupala svojo usodo Nemčiji in Italiji ter bila zvesta njuni zvezi. Zaradi tega prijateljstva se je Madžarska nadejala, da bo dobila nazaj vse pokrajine, v katerih žive Madžari, Slovaki in podkarpatski Rusi pa da bodo dobili pravico samoodločbe. Madžarska je pričakovala, da bo mogla priti do svojih pravih koristi. Od teh dveh zahtev se je izpolnila samo prva. Radi tega se je v visokih madžarskih krogih pojavilo razočaranje nad madžarsko zunanjo politiko. To razočaranje se ne da združiti s prijateljstvom med Madžarsko in Nemčijo. Bethlen tudi ugotavlja, da je Nemčija spremenila svoje vedenje proti Madžarski. Nemcem zamerja, da so postali preveliki prijatelji s Češkoslovaško, premalo prijateljstva pa da izkazujejo Madžarom.

Pomemben nagovor francoskega generala ob odhodu vojaških ojačenj v Džibuti:

Francoska vojska bo znala varovati kolonijalno državo Francije

Marseille, 2. jan. o. Francosko vojaško poveljstvo je poslalo 750 senegalskih strelcev za ojačitev posadke v Džibutiju. Odhod tega oddelka v francosko Somalijo je v zvezi z neugodnim razmerjem med Francijo in Italijo. Strelci so se vkrcali na parnika »Sphinx« in »Chantilly«. Pred odhodom je poveljnik marsejskega vojnega okrožja general Orly imel na odhajajoče vojake nagovor, v katerem je dejal:

»Pred kratkim se je zdelo, da je ogroženo ozemlje naše države v Evropi. Naš vojaški odgovor tedaj je bil takojšen in uspešen, kakor se še spominjate. Danes se grožnje obračajo proti delu našega kolonijalnega imperija. Na te grožnje nesete vi enak odgovor kakor na prve. Ta odgovor ne bo manj uspešen, to smo prepričani, zakaj vemo, kakšna je hrabrost francoskih strelcev, kakor smo že videli. Vsi ljudje tu in vsi Francozi onstran morja vedo, da je bataljon francoskih strelcev že nekaj. **Vaš odhod ni samo diplomatski odgovor, marveč je dejanje sile. To dejanje je pomembno v času, ko se narodi ne uklanjajo ničemer drugemu kakor grožnji s silo.**

Pokorili ste se povelju z nenavadno hitrostjo. Zahvaljujem se vam v imenu države. **Francoska vojska, ki je ustanovila našo kolonijalno državo, jo bo znala tudi varovati.**

Zaupamo vam, zato smo mirni in zato vam želimo samo srečno pot, izražajoč s tem hvaležnost vse Francije.«

Po tem pomembnem nagovoru se je oddelek vkrcal in odplul na svojo novo postojanko.

Uradno poročilo Francovega vrhovnega poveljstva:

Prvi del napada v Kataloniji uspešno zaključen

Burgos, 2. jan. o. Uradno poročilo nacionalističnega poveljstva pravi, **da je prvi del ofenzive na katalonskem bojišču zaključen. Nacionalistični oddelki so zasedli vse kraje, ki jih je določal načrt za prvi del ofenzive. Napad Francove vojske se po uspešno zaključenem prvem delu ne bo ustavil, marveč ga bodo nadaljevali vse dotlej, dokler ne doseže nacionalistična vojska cilja, ki si ga je pri tej ofenzivi zastavila.**

Včeraj so nacionalistične čete na bojišču zasedle devet večjih krajev, pri čemer so ujele čez tisoč barcelonskih vojakov. V roke jim je padlo veliko orožja ter nekaj večjih skladišč streliva. Razpoloženje med nacionalističnim vojaštvom je zaradi zadnjih uspehov zelo dobro. Na vzhodnem delu bojišča so rdeči poskusili s protinapadom, katerega je podpiralo težko topništvo, tanki in en oklopni vlak. Nacionalistična vojska je napad odbila. Njeno letalstvo je včeraj hudo obstreljevalo pristanišče in postajo v Taragoni, pristanišče v Valenciji, kjer je razbilo velko ladjedelnico. Dva napada sta bila izvedena tudi na Barcelono, kjer so Francova letala razbila kalorično centralo in tovarno za strelivo. Pri tem napadu je bilo ubitih 45, hudo ranjenih pa 81 ljudi.

Šahovski turnir v Hastingsu

Hastings, 1. januarja.

Prejšnji teden se je v Hastingsu začel vsakoletni šahovski turnir, katerega se udeležuje tudi slovenski mojster Vasja Pirc. Zasedba sicer ni tako močna, kot je bila na pr. lani in nekajkrat prej, vendar vlada za ta turnir precejšnje znimanje. Na letošnjem turnirju v Hastingsu je že takoj po prvih dveh kolih vzbudil precejšnjo pozornost madžarski mojster Szabo, ki ga kot odličnega igralca poznamo tudi že z lanskega turnirja v Ljubljani. Dobro se drži tudi naš mojster Pirc, ki se mu letos v Hastingsu obeta gotovo časten uspeh.

V prvem kolu je Vasja Pirc igral z Angležem Thomasom. Thomas ga je skušal ujeti v past, a jo je Pirc takoj videl ter se ji previdno izognil. Partija je končala z neodločenim izidom. Prav tako sta remizirala tudi dr. Euwe in Sergeant. Madžar Szabo je prvi dan edini zmagal. Njegova žrtev je bil Milner-Barry. Pravični angleški kibici so mlademu Madžaru navdušeno ploskali. V prvem kolu je zmagal tudi Landau nad Angležem Tylorjem, toda šele po prekinitvi.

Drugo kolo je Szabu prineslo tudi drugo zmago in s tem vodilno mesto do zdaj v tabeli. Nepričakovano je porazil Kleina, čeprav je po mnenju odličnih kibicov bil položaj na deski za oba približno enak. Thomas si je v drugem kolu izbral za svojo žrtev Tylorja, ki je tako obe prvi dve partiji izgubil. Naš mojster Pirc je v odlični igri premagal Milner-Barryja.

Po drugem kolu turnirja v Hastingsu vodi Szabo z 2 točkama, na drugem mestu s poldrugo točko pa so Pirc, Euwe in Thomas.

Madžarska vlada je vložila v Pragi ugovor zaradi propagande češkoslovaških radijskih postaj.

Spominske manifestacije na Slovaškem

Bratislava, 2. januarja. Na vabilo voditelja Hlinkove garde ministra Sidorja so bile manifestacije v Bratislavi in vseh drugih mestih ter po številnih vaseh na Slovaškem. Pri teh manifestacijah so Slovaki izkazali čast onim, ki so padli ali pa so bili ranjeni na Madžarskem. V svojem govoru, ki so ga oddajali po radiu, je Sidor izjavil, da Slovaki žele mir, ki sloni na zmagi Hlinkove krščanske misije.

Vremensko poročilo

Kranjska gora: —7, delno oblačno, 55 pršiča, mirno, sankališče in drsališče uporabno.
Dovje-Mojstrana: —8, delno oblačno, 55 pršiča.
Bled: —5, zelo oblačno, 58 pršiča, mirno, smuka ugodna.
Pokljuka: —2, zelo oblačno, 60 pršiča, vetrovno, smuka ugodna.
Zlatorog v Bohinju: —5, oblačno, 95 pršiča, jug.
Dom na Komni: —7, oblačno, 170 pršiča, jugovzhodnik.
Gorjuše: —6, zelo oblačno, 65 pršiča, vetrovno.
Velika Planina: —8 , oblačno, 60 pršiča.
Polževo: 0, delno oblačno, 30 pršiča, smuka ugodna.

Spored obiska angleških ministrov v Rimu je do zadnje podrobnosti sestavljen. Uradno poročajo, da bodo posvetovanja v Rimu služila končnemu uveljavljanju angleško-italijanskega sporazuma, zlasti določb, ki se nanašajo na Španijo.

V Moskvi so obsodili angleškega državljana Groverja, ki je 13. novembra priletel iz Stockholma v Moskvo, da bi rešil svojo ženo, ki je ruska državljanka. Obsojen je bil na 1500 rubljev globe, letalo so mu pa zaplenili.

Položnice

so priložene današnji številki »Slovenskega doma«. Vse naročnike prosimo, da poravnajo naročnino za tekoči mesec, obenem pa nakažejo tudi zaostanke, ki jih morebiti še dolgujejo na naročnini.

Vesti 2. januarja

Albanska kraljica je včeraj priredila čajanko za 300 siromašnih otrok iz Tirane.

V najodličnejši londonski mestni četrti je včeraj prišlo do demonstracij, katere so priredili brezposelni, tem pa se je pridružilo tudi veliko drugega prebivalstva. Nastopiti je morala policija, ki je s silo razgnala to novoletno demonstracijo.

639 sovražnih letal so sestrelili španski nacionalisti lani, kakor poroča vrhovno poveljstvo Francove vojske.

Angleška vlada bo odpovedala trgovsko pogodbo s sovjetsko Rusijo, katero so sklenili leta 1934.

Ker Poljaki hudo preganjajo češko prebivalstvo v Tešinu, prihaja vsak dan do protipoljskih demonstracij. Tako so včeraj neznanci vrgli bombo v neko restavracijo, v kateri se zbirajo poljski uradniki in vojaške osebnosti.

Daladier in Hitler sta ustregla pravim čustvom francoskega in nemškega naroda, ko sta se odločila za sklenitev sporazuma — tako je dejal na slovesnosti, ki so jo včeraj imeli v Berlinu prebivajoči Francozi, odpravnik poslov na francoskem poslaništvu grof Montbas.

Vsa nesoglasja in težave med Francijo in Italijo je treba odstraniti in pomagati, da se bo spet začelo staro prijateljstvo med obema državama, je govoril včeraj francoski poslanik v Rimu Francois Poncet.

Za 500.000 frankov draguljev in zlatnine sta odnesla dva roparja, ki sta pri belem dnevu vrgla kamen v neko zlatarsko izložbo v Toulouseu ter iz okna pobrala dragoceno blago.

Preiskava o sleparijah filmskega Juda Nathana v Parizu je doslej ugotovila, da so Nathan in njegovi ogoljufali razne posameznike in ustanove za kakih 200 milijonov frankov. S to zadevo je Francija za novo leto dobila spet enega svojih običajnih sleparskih škandalov, ki izbruhnejo ravno takrat, kadar bi Francija potrebovala predvsem česa drugega. Stvar bo imela najbrž politične posledice, ker so Nathanu pomagali razni politiki.

Seden milijard 500.000 frankov je veljala Francijo mobilizacija v lanskem septembru. Vlada je zdaj predložila poslanski zbornici zakonski predlog za odobritev teh izdatkov.

Nemški propagandni minister Goebbels je imel namesto običajnega božičnega govora govor šele za novo leto. V njem je dejal, da je tudi v politiki sreča mila tistemu, ki je pogumen in odločen.

Madžarska bo izstopila iz Zveze narodov — tak sklep je moči dobiti iz članka, ki ga je napisal madžarski zunanji minister Czaky za novoletno številko »Pester Lloyda«. V njem minister pravi, da je Madžarska neomajno zvesta italijansko-nemški zvezi, zaradi česar pač ne more priznavati načel Zveze narodov ter se po njih ravnati.

Novoletno poslanico japonskemu narodu je poslal ministrski predsednik Konoje. V njej pravi, da bo Japonska po doseženih vojaških uspehih v Aziji začela z gospodarsko obnovo osvojenih pokrajin.

V imenu Nemcev na Češkoslovaškem je Hitlerju voščil s posebno brzojavko novo leto poslanec Kundt. V voščilu izraža upanje, da bodo zveze med Nemčijo n ČSR v prihodnjem letu še tesnejše kakor pa so bile do zdaj.

Belgijska pristaniška policija v Anversu je odkrila družbo, ki je na debelo ponarejala potne liste za Jude.

Češkoslovaška in madžarska vlada sta na novo leto razglasili amnestijo za prestopke, ki so jih zagrešili civilni in vojaški ljudje na ozemlju, ki je zdaj priključeno Madžarski.

Med Švedsko in med finsko vlado se bodo danes začeli razgovori glede skupnega utrjevanja na otoku Aalandu, ki predstavlja važno vojaško postojanko proti Sovjetom v Finskem zalivu.

Ljudsko štetje so izvedli včeraj na Češkoslovaškem in sicer z namenom, da bi ugotovili, koliko državljanov pripada narodnim manjšinam.

Španska nacionalistična vlada je izdala zakon, po katerem se bosta notranje ministrstvo in ministrstvo za državni red združili. Notranje bo imelo odsek za notranje zadeve in javni red, odsek za propagando in odsek za tisk.

Glasilo francoske vojske »France Militaire« piše v zadnji številki, da bi pri kakem novem razmejevanje Evrope Francija iz vojaških razlogov lahko zahtevala od Italije Sardinijo in pa, da Italija razoroži otok Pantelleiro in Mesinsko ožino, češ da te postojanke ogražajo francosko pomorsko zvezo s kolonijami. Članek je seveda izzval v Italiji veliko ogorčenje.

»Kaj je storil Mussolini za Madžarsko« tak je naslov knjige, ki je izšla te dni v Budimpešti. O njej piše ves madžarski tisk in poudarja zasluge italijanskega ministrskega predsednika za Madžarsko.

Predsednik poljske republike Moscicki bo še ta mesec obiskal Budimpešto, da s tem potrdi dobro prijateljsko razmerje med obema državama.

Francoska poslanska zbornica je sprejela predlog o amnestiji vseh tistih, ki so prostovoljci v španski rdeči vojski in se niso pokorili mobilizacijskemu povelju v septembru.

Uprava angleškega radia bo v švicarskem Neusthatelu uredila veliko svojo oddajno postajo, da bo po njej izpodbijala komunistično radijsko propagando iz Moskve. Švicarska vlada je že dala vsa potrebna dovoljenja.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Mariborsko silvestrovanje

Maribor, 1. januarja.

Mariborčani smo prebrodili prehod iz starega v novo leto precej živahno in razgibano. Silvestrska noč se je slavila v slogu stare tradicije. V času, ko se začenjajo običajno zvečer ulice prazniti, je Maribor snoči šele prav oživel. V mrzli zimski noči so se pojavljali na cestah sami veseli obrazi ter so hiteli v raznih smereh tja, odkoder so vabila slavnostno razsvetljena okna in radostni zvoki godbe. Vse gostilne, restavracije in kavarne so se pripravile za silvestrovanje, poleg njih pa so bile zasedene tudi vse razpoložljive mariborske dvorane in gledališče. Prostora za zabavo je bilo več kot dovolj, pa vendar je bila ponekod stiska, da si jedva dobil stol. Razpoloženje je bilo tudi povsod prav sijajno, vendar pravijo tisti, ki se na to razumejo, da je bilo letošnje silvestrovanje dosti bolj skromno in manj bučno, kakor pa lansko. Mariborčani so se v silvetrovi noči letos bolj veselili, pa manj pili, kakor je sicer pri njih navada. Predvsem so bili redki tisti lokali, kjer je tu in tam skromno počila šampanjka. Še buteljke si videl malokje na mizi; ljudje so se zadovoljili s cenejšimi odprtimi vini. Po kavarnah se je prodalo tudi kaj malo dragega silvestrovega punča, pač pa je bilo veliko takih gostov, ki so presedeli vso noč pri sami skromni črni kavi ali čašici čaja. Bolj razposajeno je bilo v dvoranah, zlasti pa še v barih, kjer se je zbrala najbolj petična publika. Od posameznih silvestrovanj moramo omeniti proslavo »Maribora«, ki je vsako leto dogodek za sebe. Spretni in iznajdljivi režiserski štab »Maribora« potuhta vedno kakšno posebnost, s katero preseneti svoje prijatelje. Tudi letos je bilo tako. Izredno zabavna in učinkovita enodejanka ter šaljivi skupinski nastopi so skrajšali prehod do novega leta številnim gostom tako nagla, da se niti niso zavedali, kdaj je nastopila slovesna polnočna ura, ko je stopil na oder ravnatelj Hrastelj ter se je poslovil od starega in pozdravil novo leto. Razpoloženje in veselje je trajalo na prireditvi do ranega jutra in se ljudem kar ni dalo domov. Pokazalo pa se je tudi letos, da je dvorana na Aleksandrovi cesti št. 6 za silvestrovsko proslavo »Maribora« mnogo pretesna ter bi se razpoloženje še mnogo bolj razgibalo pri številnejšem obisku, če bi bil na razpolago kak večji prostor. Omeniti moramo še silvestrovsko proslavo v gledališču, kjer so šele ob devetih pričeli z opereto »Boccaccio«, da so jo lahko potegnili do polnoči, ko so izpopolnili program z raznimi šaljivimi vložki. Gledališče je bilo natlačeno do zadnjega kotička. Končni efekt vseh silvestrskih proslav je letos izzvenel malo drugače, kakor so si to prireditelji teh proslav predstavljali. Ulice so bile zjutraj skoraj brez vinjenih ljudi. Stražniki, ki so v takšni noči posebno potrpežljivi, niso skoraj imeli prilike za intervencijo. S te strani je bilanca letošnjega silvestrovanja v Mariboru zadovoljiva — seveda ne za lastnike lokalov, ki bi bili pač bolje odrezali, če bi bilo danes zjutraj na cestah več zibajočih se postav.

Velika stiska prekmurskih živinorejcev

Kužne bolezni so jim ugonobile mnogo živine, poplave pa krmo

Murska Sobota, 1. januarja.

Vsem prekmurskim živinorejcem bo ostalo preteklo leto v žalostnem spominu. Napredek te pridobitne panoge sta tako rekoč zavirala dve veliki uničevalki: slinavka in parkljevka. Že predlanskim se je slinavka pojavila v dolnjelendavskem okraju ter je razsajala tudi vse lansko leto z izjemo dveh mesecev. Prav sedaj pa je bolezen v murskosoboškem okraju silno razširjena. Nekaterim živinorejcem, posebno pa v občini Dubrovnik in Genterovci je ta živalska kuga pomorila skoraj polovico govedi. Po drugih krajih, katerim je kuga prizanesla, pa kmetje ne morejo prodajati živine, ker predpisi o živinskih kužnih boleznih prepovedujejo izvažati živino z okuženih okrajev. Kmetovalcem in živinorejcem preostane edini dohodek od živine, če morejo meso porabiti doma ali pa ga v svoji vasi prodati. Proti koncu meseca maja je prišla še druga katastrofa. Reka Mura je prestopila bregove in preplavila obsežne pašnike. Poplava je bila zato velika, kakor je niti najstarejši ljudje še ne pomnijo. Časopisi so že takrat poročali, kakšno škodo je poplava naredila, ko je voda naplavila na najboljše pašnike celo plast blata in s tem uničila vse najboljše seno. Živinorejcem je ostala za krmo le še otava, ki pa še zdaleč ni tako izdatna kot prvo seno. Zmanjkalo je torej krme, in to je imelo za posledico, da so kmetje morali število svojih govedi zmanjšati in jo prodati pod najbolj težkimi okoliščinami. Živinorejstvo, katero je poleg poljedelstva prinašalo Prekmurcem najlepše dohodke, je v preteklem letu zabeležilo ogromen padec. Lahko trdimo, da je prekmurska živinoreja upadla za 25%. Vse s strahom pričakujejo poteka v novem letu. Zdi se, da niti slinavka niti parkljevka ne bosta ponehali, ker razsajata brez prestanka. Vse okoliščine, nastale zaradi bolezni, so utrgale našim kmetom okrog 80% dohodkov. Pojavlja se že velika stiska, da ljudje ne bodo mogli plačati niti davkov, za katere so zmerom odrajtovali prve svoje dohodke. Zares so potrebni, da jim merodajne oblasti pomagajo, kolikor se da.

Lansko vreme v posameznih mesecih

Ljubljana, 2. januarja.

V lanski, zadnji številki »Slov. Doma« so bile objavljene splošne številke o padavinah v preteklem letu, ki je bilo drugače razmeroma suho in so bili naši kraji v splošnem obvarovani pred hujšimi vremenskimi katastrofami. Lani slovenski kraji niso mnogo trpeli po velikih povodnjih, ki so se pojavljale druga leta v prvi pomladanskih, kakor tudi jesenskih mesecih skoraj periodično. Splošen pregled nam kaže, da ni bilo v Sloveniji večjih in hujših povodnji, le pomladanska huda pozeba je deloma škodovala raznim nasadom in vinogradom v nižjih legah. Sadje, zlasti zgodnje hruške so zaradi hude pozebe močno trpele, ker je bilo popolnoma uničeno prav bujno se razvijajoče cvetje. Drugače pa je bila sadna letina še dokaj povoljna.

Že pred božičem je reporter opozarjal na zanimivo razliko med podatki meteorološkega zavoda v Ljubljani in podatki, kakor jih zaznamuje nekaj kilometrov proti vzhodu od središča zavoda oddaljena vremenska opazovalnica letališča pri D. M. v Polju. V naslednjem podajamo podatke glede padavin po mesecih. Meteorološki zavod je zaznamoval, da je padlo v milimetrih padavin: januarja lani v 8 dneh 78.2 mm, na aerodromu v 12 dneh 65.8 mm, februarja v 5 dneh 18 mm, na aerodromu v 6 dneh 12 mm, marca v 4 dneh 30.4 mm, na aerodromu pa v 5 dneh 22.2 mm. Iz tega je videti, da so bili prvi trije meseci lani prav suhi in revni na padavinah, ko so druga leta bila zelo snežena in deževna.

Naslednji trije meseci, ko so običajno druga leta prinašali našim kmetovalcem prav hude vremenske nezgode in povodnji, so bili v padavinah tudi zmerni. Znano je, da je mesec junij v naših krajih, osobito v ljubljanskem deževnem pasu, mesec, ki izkazuje poleg oktobra največjo množino padavin. April je imel lani v 13 dneh 120.9 mm, na letališču v 15 dneh pa 112.2 mm, maj je bil lani poleg avgusta in oktobra najbogatejši dežja, ko je v mestu v 16 dneh padlo 140.6 mm dežja, na letališču v 19 dneh 136.5 mm. Junij, ki je druga leta prinašal razne nevihte in poplave, je imel v 8 denh samo 27.5 mm, na letališču v 12 denh 64.1 mm. Razliko pojasnjujejo tako, da so se nevihte od kamniške strani približevale v smeri letališča mestu, a so krenile mimo Ljubljane tja proti jugu.

Taka je bila lani prva polovica leta!

Julij je prinesel v 15 dneh Ljubljani 119.7 mm dežja, na letališču v 7 dneh 113.7 mm, avgusta pa je močno zalil mesto in okolico. V 19. dneh je v mestu padlo 249.1 mm dežja. Rekord vremenski! Na letališču je avgust prinesel v 19 dneh 246.9 mm. September nasprotno je bil lani prav lep. V 9 dneh je bilo samo samo 64.6 mm padavin, na letališču pa v 8 dneh 54.3 mm. Oktober je bil deževnejši mesec, ko je v 15 dneh padlo 181.7 mm dežja. Oktober je splošno v naših krajih mesec, ko pade največ dežja in se vrste jesenske povodnji. November je bil nasprotno prav lep in topel, v 9 dneh je bilo 67.6 mm dežja, december je bil snežen in je imel v 16 dneh 76.6 mm padavin. Lani je nam Miklavž prinesel prvi sneg in ga je nato v raznih razdobjih padlo do 30 cm. Tako lepe snežne odeje naši kraji že kmalu niso imeli. Kakor smo že omenili, je lani celotno bilo v 136 dneh 1.174.4 mm padavin, kar predstavlja, ko bi vso to vodo zajezili, prav čedno jezero.

Viničarske družine v Slov. goricah so v stiski

Slovenske gorice, 1. januarja.

V zadnjem času je ponovno nastopilo mrzlo vreme tudi v Slovenskih goricah. Hud mraz je močno zaskrbel mnoge viničarske družine, ki jim že sedaj primanjkuje živeža, obleke in kuriva. Žalosten je zlasti pogled na mnogočlanske družine kmečkih viničarjev, ki žive zaradi pomanjkanja v najbednejšem položaju. Mnoga viničarska naselja kažejo žalostno sliko, ker gospodarji-vinogradniki ne popravljajo hiš. Mnogim družinam grozi neizogibna lakota Skrajni čas je, da se za usodo teh družin zavzamejo merodajni in se da temu stanu potrebna zaščita, ki jo zasluži.

Novoletno voščilo pri mariborskem škofu

Maribor, 1. decembra.

Mariborski stolni kapitelj pod vodstvom stolnega prošta g. dr. Maksimilijana Vrabra in vsa mariborska duhovščina je danes na novega leta dan ob 11 dopoldne ponesla častitke prevzvišenemu lavantinskemu knezoškofu dr. Tomažiču za novo leto 1939. G. stolni prošt dr. Vraber je govoril voščilne besede ter je omenjal, da je tudi v teh težkih časih, ko je obzorje zastrto s temnimi oblaki, ki so tudi v minulem letu ogrožali svet, geslo mariborske duhovščine za novo leto: Molitev, skupno delo in zaupanje v Boga. To geslo bo tudi v letu 1939. družilo lavantinsko duhovščino z njenim nadpastirjem pri enotnem in sistematskem delu v cerkvi in zunaj cerkve.

Na to voščilo je odgovoril prevzvišeni, da je res veliko sil na delu, da bi podrlo mir, ki ga dobromisleči pripravljajo. Položaj sv. Cerkve je bil v preteklem letu težaven in tudi razgledi v bodočnosti niso jasni. V naši državi se veliko pripravlja, ne vemo še, kaj se bo v resnici izvršilo. Ob zaključku svojih izvajanj je še poudaril željo, ki jo je izrazila duhovščina v svojem voščilu, da bi z molitvijo in zaupanjem v Boga začeli složno skupno delo brez škodljive malodušnosti. — Nato se je g. škof razgovarjal z navzočimi predstavniki duhovščine in mariborskih redov ter jim je ob slovesu podelil vsem svoj nadpastirski blagoslov.

Odvetnik

dr. Joža Vilfan

je odprl svojo pisarno v Kranju, Vidovdanska cesta št. 5., I. nadstropje poleg sodišča

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 2. januarja.

Lokalni kronist lahko z odkritim veseljem in zadovoljstvom zapiše v anale, da je silvestrovanje in praznovanje nastopa novega leta poteklo v stolnem mestu Ljubljani prav mirno, dostojno, sicer nekoliko hrupno in veselo po gotovih javnih lokalih. Ljubljanske družbe, ki so se sestajale k silvestrovanju, so bile organizirane po skupinah in prijateljstvih.

Na policiji mirno - Aretiran tat

Policijski uradniki in nadzorniki, ki so vršili svojo dežurno službo v soboto in snoči, prav odkrito pripovedujejo, da je bil Silvester druga leta močno hrupen in razgrajaški, letos prav miren in brez vsakih incidentov. Na policiji pa so drugače zatisnili eno oko, ko so zapazili na ulici kako veselo in razgibano družbo. Aretacij zaradi kaljenja nočnega miru ni bilo. Prva letošnja noč po praznovanju novega leta je potekla brez vsakih incidentov. V hotelih so prenočevali le strogo poslovni ljudje, ki jim je v krvi, da ne mirujejo niti na take dneve, dalje so se v hotelih prijavljali ljudje in osebnosti, ki so prihajale v Ljubljano na obiske. Danes je bilo policiji prijavljenih okoli 50 tujcev.

France Petrič, 32 letni delavec, brez posla, doma tam iz notranjske meje, se je snoči sukal po neki gostilni v Spodnji Šiški. Njegovo tatinsko oko je našlo dopadanje nad 500 din vredno zimsko suknjo, ki je visela takole zapuščena, kakor kaka sirota. Tako sam pravi, da si jo je prilastil, ker je mislil, da je brez gospodarja. France je suknjo odnesel iz gostilniškega lokala in jo skril. Ko je hotel lastnik suknje odhajati iz lokala, je pač žalosten ugotovil, da mu je suknja izginila, sicer ne prostovoljno, marveč s pomočjo kakega pomagača. Policiji pa se je kmalu posrečilo izvohati tajno skrivališče in je nato Farnceta Petriča aretirala. Na policiji je France tatvino priznal.

Iz bolnišnice

Ljubljanska bolnišnica je stopila v novo leto z rekordnim obiskom bolnikov. Staro leto je zaključila z 31.419 bolniki. V primeri z letom 1937 je sprejela v letu 1938 okrog 500 bolnikov več. To ogromno število glasno kliče po čimprejšnji razširitvi našega zdravstvenega zavoda, kjer si tisoči in tisoči širokih ljudskih mas iščejo pomoči. Upajmo in pričakujmo, da bo naša bolnišnica, ki je doslej živela življenje pastorke, stopila z novim letom lepšim časom nasproti.

Kot zadnji v starem letu je bil sprejet Radojčič Josip, graničar iz Prevalj. Novo leto pa se je pričelo z bolj »miroljubnimi« ljudmi. Prvi v letu 1939 je bil sprejet Intihar Ivan, 33 letni delavec pri maloželezniški družbi. Neznani so ga napadli pred Mestnim domom, ker so hoteli menda nekomu pustiti spomin na staro leto. Kar dobro so mahnili po njem in sedaj leži na kirurgičnem oddelku.

Benkovič Ivana, sina posestnika iz Kamnika, pa je zeblo in se je preveč pritisnil k vročemu štedilniku. Moral je v bolnišnico. — Tudi sneg si je izbral svoje žrtve. Tako sta Zajc Kati iz Ljubljane in Zavašnik Franc, sin posestnika iz Št. Vida nad Ljubljano, padla »z dilcami« in sta morala tudi v bolnišnico. — Garvas Francko, hčer dninarice iz Viča pri Ljubljani, je tudi zeblo in je zlezla na peč. Pa je naredila skok raz nje tako nesrečno, da je morala tudi v bolnišnico.

Umrl nam je naš dragi soprog, oče in stric, gospod

prof. dr. Albin Belar

dež. šolski nadzornik v pok. v Polomu pri Kočevju

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 3. januarja 1939 ob 4 popoldne izpred kapelice na pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.

Polom pri Kočevju - Ljubljana - Philadelphia dne 2. januarja 1939.

Žalujoči ostali

Herwey Allen: 162

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Vincenc je staro trgovino Otto Frank & Co že pred petimi leti zaprl ter se posvetil povsem diskontiranju trgovskih menic. Številnim manjšim lastnikom ladij je dajal manjša posojila po visokih obrestih. Prevzel je kreditna pisma in je vtihotapljal tuje menice preko raznih blokad sem in tja, kakor je pač šlo Angležem ali pa Francozom slabše. V kratkem času je imel v svojih rokah ogromen promet. Trgovci iz Rima, Florence, Genue in Benedk so postajali čedalje bolj odvisni od njega. Vse večje banke po vsej severni Italiji so stopile z njim v stik ter mu zaupale izvedbo številnih poslov, od odprave pisemske pošte do preskrbe francoskih vin ali angleških industrijskih proizvodov in prodaje njihovega olja. »Nolte bo to opravil, on zna!«, so kmalu začeli praviti povsod.

Od združitve vseh teh manjših poslov pa do dajanja velikih kratkoročnih posojil po visokih obrestih je bil samo še en korak. Kmalu je Vincenc bil med tistimi, ki so z denarjem podpirali male italijanske državice. Pri vseh teh njegovih poslih je pritegnil nase tudi pariške banke. Z eno besedo, jadral je s polno paro po viharnih, a toliko zanimivih vodah evropskega finančnega sveta v letu Napoleonove vojne.

Jutro po Antonijevem prihodu je kot navadno prebil v svojem uradu, opoldne pa je povedal svojemu prokuristu, da se bo za dan ali dva podal na »potovanje«. Odšel je v Antonijevo sobo. Usedla sta se skupaj, svoj pogled pa sta upirala na širni trg. Vincenc je začel Antoniu razlagati svoje kupčije in trgovske posle svojega prijatelja. Zdaj je imel Antonio prvič priliko videti oporoko Johna Bonnyfeathra.

Trgovska bistroumnost in daljnovidnost starega moža sta postali občudovanja vredni. Že leta 1796 je začel spravljati vse svoje premoženje, blago in ladje na čisto. Pri tem je imel sicer nekaj izgube, ki se ji ni bilo mogoče izogniti, ob času njegove smrti, konec leta 1799, pa je bilo vse njegovo premoženje, na kolikor ga je pač mogel Vincenc oceniti, v znesku tri in devetdeset tisoč funtov šterlingov v rokah izvršilcev njegove oporoke, bratov Baring & Co. v Londonu.

Na čistem si ni bil le še z »Einhornom«, z neko zalogo blaga, ki ga je imel spravljenega v skladiščih Case Bonnyfeather, in z najemno pravico v poslopju, ki se je firma sme posluževati še pet let proti visoki renti. Štirinajst zaplenjenih ladij, ki jih je spravil skupaj »Einhorn«, je položaj nekoliko zamotalo, kajti z izkupičkom od njihove dražbe se še ni dalo razpolagati, dokler ni bilo vse premoženje prenešeno. V ta namen »je predvsem potrebno, da pride Adverso prej ko mogoče v London, kakor tudi da uredi svoje posle v Livornu«, je pisala firma Baring.

»Tvoji tukajšnji posli,« je dejal Vincenc, »obstojajo v tem, da te priznajo na način, ki je v tej deželi v navadi, za zakonitega dediča v smislu te oporoke. Upam, da ti to ne bo delalo bogve kako velikih težav, kajti vso stvar sem zaupal tvojemu staremu prijatelju Baldasseroniu. Toda, preden ti sam v Livornu ne priznaš te oporoke, ne morejo bratje Baring, kakor sami pišejo, ničesar drugega storiti, kot naložiti denar.«

Antonio je poklical Spencerja, naj pride z londonskimi računi. Obstojali so v glavnem iz postavke za investicijo denarja, ki je bil določen kot izkupiček Gallega na Antonijev račun iz Havanne. Z obrestmi vred ga je bilo šestnajst tisoč osemsto štiri in trideset funtov šterlingov.

»Ti si si kar čedno postlal, dragi moj,« je pristavil Vincenc, ne čisto brez zavisti. Potisnil mu je zadnje pismo bratov Baring čez mizo.

»... Zelo bi vam bili hvaležni, če bi gospodu sporočili našo željo, da bi se radi čimprej iznebili skrbi za firmo Bonnyfeather, ker smo vendar v prvi vrsti trgovsko podjetje in smatramo samo zaradi našega najstarejšega predstojnika sir Francis Baringa, Bart, za svojo dolžnost, da nastopimo kot izvršilci oporoke. Zelo Vam bomo hvaležni, spoštovani gospod Nolte, če nam hočete kolikor mogoče položaj pojasniti. Po lastnem preudarku smete izplačati gospodu Adversu predujem v naše breme do višine tisoč funtov šterlingov, seveda proti običajni proviziji.

Zadnja poročila iz Pariza so kazala na to, da je treba v kratkem času računati z mirovnimi pogajanji itd. itd.«

»Torej, koliko bi rad imel?« je vprašal Vincenc in potrkaval s pečati. Oba sta se smejala.

»Tak, počakaj, da bom potreboval,« je odvrnil Antonio. »Prinesel sem iz Afrike nekaj zlata s seboj. Kaj je zdaj še treba storiti, razen priznanja oporoke? Blago v Casi gotovo...«

»In najemnina. Svetoval bi ti, da se pogodiš za gotovo vsoto kar počez. Lastnik, kakor veš, je markiz od Cincitate, ki je, mimogrede povedano, zdaj v mestu. Lahko se zgodi, da bi on hotel z menoj govoriti o nekaterih podrobnostih glede prenosa španskih zakladov na Francijo.« Vincenc je naredil nekakšno šobo, in oba sta se zasmejala.

»Bržkone ima markiz namen, urediti tu svoje zasebne posle. Ti se boš torej moral z njim sestati. Pazi se! On je neverjetno premeten. Da — in potem je treba izplačati še volila nekaterim starejšim nameščencem, ki so omenjeni v oporoki. Mislim, da bi ti lahko vse to opravil v enem tednu in bi potem lahko prihodnjo nedeljo odpotoval z menoj skupaj v Pariz.«

»Čemu v Pariz?«

»To ti bom že še povedal. Ti namreč ne smeš misliti, da si edini, ki je od časa tvojega odhoda nekaj naredil. Hočem ti staviti neko ponudbo, Toni. Zdaj torej enkrat pazi!« Vidno razburjen se je pogladil po laseh.

»Glej, stvar je taka-le. Stroški evropskih vojn so daleč večji, kakor bi si to mogel kdo zamisliti v svoji bujni fantaziji. Kraljevske metrese iz starih časov z vsemi svojimi intrigami, ali pa naše vrle dinastije s svojimi sovražnostmi so bóre otroška igrača v primeri s kupčijo, kakršna se vrši neprestano že celih deset let in več. Ljudje, ki poskušajo presojati potrebe državne uprave po skušnjah prejšnjih časov, so ob zahtevah sedanjih čisto zbegani. Da bi mogli biti gospodarji tega položaja, potrebujemo mož povsem drugačnega kova, mož, katerih duhovna in finančna špekulacija bo znala prekoračiti stare narodnostne meje in bo zajela gospodarstvo vsega našega zemeljskega planeta kot zaključeno svetovno gospodarstvo. Takšnih mož ni mnogo. Nekateri Judje, ki so si bili vedno edini v tem, da je svet le skupni trg, nato Piti in nekateri angleški trgovci, kakor na primer bratje Baring, so to dobro razumeli. Daleč nad vsemi temi pa je po svoji sposobnosti G. J. Ouvrard, pariški bankir, ki je preskrboval z denarjem francosko vlado že pred leti, naj ga je potrebovala v mirni dobi ali pa v vojni. On je znal ta svoja denarna kolesa držati v pogonu. V ostalem moram omeniti še nekega P. G. Labouchera, ki je v zvezi s podjetjem Hope & Co v Antwerpnu. To je, mimogrede povedano, zet sira Francisca Baringa. Labouchera si moraš zapomniti. No, in potem je tu v Južni Evropi še moja malenkost. Da, tudi gospod Vincenc Nolte!«

Njegov povzdignjeni glas je dobil nekak kovinast zvok. Ko je začel razvozljavati zamotane niti svojih velikih načrtov, se je zdelo, kakor da se tedanji in prejšnji Nolte igrata skrivavca. Na eni strani je bil Nolte kot brezskrben mladenič, ki je tako rad kar na slepo srečo tekmoval in tvegal, na drugi pa suhoparni stremuh bankir, ki mu je poigravala duhovita premetenost čisto ob robu trepalnic na očeh.

Od tu in tam

Dalmatinska pristanišča bodo v kratkem začeli temeljito preurejati in razširjevati. Vlada je nedavno odobrila za razširjenje splitskega pristanišča 24 in pol milijona dinarjev, za popravila v Šibeniku pa 10,621.000 dinarjev, Dubrovnik bo dobil okrog 7 milijonoov, za novo pristanišče v Hercegovini v Pločah pa bodo porabili dvajset milijonov in pol. Dalmatinska pristanišča bodo na ta ančin usposobili, da bodo lahko v večji meri vršila veliko gospodarsko nalogo, ki jo kot naša edina morska pristanišča imajo. Poleg imenovanih zneskov je vlada odobrila tudi manjše vsote za popravila in poglobitev še večjega števila pristanišč na otokih.

Glavni volivni odbor je v petek končal s pregledom volivnega materiala in sestavil točne rezultate. Poslovale so posamezne sekcije, da je delo šlo hitreje od rok. Danes dopoldne pa se je začela plenarna seja glavnega volivnega odbora pod predsedstvom dr. Stevana Sagadina, predsednika državnega sveta. Na seji bodo potrdili ugotovitve posameznih sekcij, nakar bo odbor začel razdeljevati mandate po volivnih okrožjih. Verjetno je, da bo vse delo končano do petka, nakar bodo začeli izdajati potrdila izvoljenim poslancem. Nova skupščina se bo zbrala na prvo sejo 16. januarja.

Okrog 7700 vagonov sladkorja so proizvedle vse jugoslovanske sladkorne tovarne v preteklem letu. V primeri s predlanskim letom je proizvodnja padla za okrog 700 vagonov. Ker se je pa v vmesnem času povečala tudi potrošnja, računajo, da bo treba letos uvoziti v Jugoslavijo okrog 1000 vagonov sladkorja. Manjša lanskoletna proizvodnja ima vzrok v slabši kakovosti sladkorne repe.

55.000 kilogramov holandskega semenskega krompirja je prispelo te dni v Split. Kmetijske zadruge v Dalmaciji so s številnimi poskusi ugotovile, da za kakovosti dalmatinske plodne zemlje najbolj odgovarja holandski krompir ker najbolje obrodi. Zato so naročili več sto ton krompirja, ki ga bodo na spomlad posadili v skoro vseh dalmatinskih krajih. Vlada je dala posebne ugodnosti, ker je dovolila uvoz tega krompirja brez carine.

355,352.350 dinarjev znaša prihodnji prooračun belgrajske mestne občine. Od tekočega se je novi proračun povečal za nekaj več kakor 16 milijonov dinarjev. Osebni izdatki znašajo skoro 106 milijonov dinarjev, med dohodki pa so predvidene občinske trošarine z 90 milijoni in dohodki od tramvaja ter elektrarne s 159 milijoni. Čeprav se je proračun povečal, pa se niso povečale nobene dajatve niti trošarine.

Zemeljska plast, preko katere pelje železniška proga iz Sremskih Karlovcev, se je zadnje dni začela ponovno premikati. Že predlanskim je začela zemlja polagoma drseti proti Donavi, ki je spremenila svoj tok in se približala progi. Proga se je zato pomaknila za dva metra iz svoje prvotne lege. Zgradili so zaščitni nasip, toda pred letom se je zemlja spet začela pomikati. Takrat so s stroški okrog šest milijonov dinarjev zasuli del rečne struge ob progi, a pod progo izpeljali kanale. Vse to pa ni za dolgo pomagalo. Nedavno se je pojav ponovil. Železniška proga je resno ogrožena, velike skrbi pa povzroča dejstvo, da po tej proti teče močan mednarodni promet.

Dva pokvarjena 15-letna dečka, ki sta stalno kradla denar iz nabiralnika v cerkvi v Iloku, so nedavno prijeli. Skoraj po vsakem nedeljskem cerkvenem opravilu je bil nabiralnik izpraznjen. Ljudje so ugibali in ugibali, pazili, pa le niso mogli do nedavnega najti predrznega dolgoprstneža. Šele na božični dan so ujeli dva 15-letna zapuščena in zanemarjena fantiča, ki sta se lotila polnega nabiralnika. Dečka sta se med sv. mašo skrila v zvonik in čakala, da so iz cerkve odšli vsi ljudje. Potem pa sta se lotila nabiralnika.

Ženitveni sejmi so v navadi v okolici Bele Cerkve v Banatu. Vsako leto, ko se končajo poljska dela, je v Beli Cerkvi sejem, na katerega pridejo dekleta, ki bi se rade možile, in fantje, ki bi si radi izbrali nevesto. Dekleta se kar najlepše oblečejo. fantje pa se običajno pripeljejo v kočijah. Čim se na sejmišču nabere večja skupina fantov, se začno konjske dirke z vpregami. To je priliką za dekleta, da si lahko izbirajo fante. Ko je dirka končana, pa se začne pravo izbiranje. Pravijo, da se dostikrat že na sejmišču samem sklenejo številne zaroke. Ko je to novo poznanstvo sklenjeno in potrjeno s pričami, se zaročenec in zaročenka usedeta v kočijo in se odpeljeta na fantov dom, kjer mora njegov oče izreči zadnjo besedo. Letošnji sejem je bil meseca novembra.

Sredi dneva se je lisica pojavila v Pančevu. Ljudje so žival začeli preganjati, dokler je ni spehane ujel neki delavec in jo ubil. Podobno senzacijo so doživeli tudi meščani v Tetovu. Popoldne jo je v središče mesta primahal divji zajec. Otroci so se zapodili za njim, ga gonili iz ulice v ulico, dokler se jim ni izmuznil in pobegnil v svobodo. Tako v Pančevu in v Tetovu smatrajo ljudje nenavadna obiska lisice in zajca za predznak silno hude zime.

Novorojenčka je vrgla skozi okno drvečega vlaka neka brezsrčna mati blizu Novega Sada. Delavci na železniški progi so pri delu naleteli v nekem grmu na zavoj. Ko so ga odprli, so našli v njem že mrtvega novorojenčka. Postavili so zavoj spet na svoje mesto in hiteli klicat policijsko komisijo. Ko so se pa vrnili, se je iz prostora, kjer je ležalo odvito truplo, dvignila jata vran. Komisija ni našla na tleh ničesar drugega kakor kup kosti in krvave madeže, kajti vse meso so s telesca obrale vrane. Oblasti so začele raziskovati, katera mati je bila tako zločinska, da je svojega otroka na tak način spravila s sveta.

S tajinstveno smrtjo neznanca v snegu na hribu St. Gotthorda se bavi švicarska policija in z njo tudi jugoslovanska. Pred dnevi so neki turisti našli v snegu napol zmrznjenega psa bernardinca, a še globlje v snegu zmrznjeno truplo nekega moškega. Mrtvec ni imel turistovske obleke, pa je zato policija začela sumiti, da je umrl nasilne smrti. Komisija pri njem ni našla nobenih dokumentov, le na enem gumbu je bila vtisnjena beseda »Beograd«. Prav zaradi tega se je švicarska policija obrnila na belgrajsko policijo ter ji poslala sliko ponesrečenca s prošnjo, da morda razjasni tajno, v katero je zavila smrt neznanega človeka v snegu na St. Gotthardu.

Bogat plen so odnesli svedrovci, ki so navrtali blagajno obrtniške podporne kreditne zadruge v Bački Palanki. V soboto zjutraj je prišla v službo uradnica zadruge in prestrašeno opazila, da so bila vrata pisarne odklenjena. Znotraj pa je našla navrtano blagajno, iz katere so svedrovci odnesli nič manj kakor 253.000 diarnjev, katere je prejšnji dan zadruga dvignila iz banke, da bi izplačala nekatere vloge svojih vlagateljev. Vlomilci so se skrili na večer na dvorišču hiše in ponoči vlomili vrata. S tako imenovanimi »svinjskimi nogami« so naredili v blagajno luknjo, iz katere so pobrali ves denar. Skozi okno pisarne pa so se splazili na ulico in pobegnili. Na delu so bili preizkušeni vlomilci, ker niso za seboj pustili nobenega prstnega odtisa.

Ogromna vlomna tatvina v Ptuju

Vlomilci so odnesli za 320.000 dinarjev kolkov

Maribor, 1. januarja.

Iz Ptuja nam poročajo o velikem novoletnem presenečenju, ki so ga pripravili Ptujčanom na samo Silvestrovo noč drzni vlomilci. Vdrli so v ptujski davčni urad ter so izpraznili tamošnjo blagajno, v kateri so našli ogromen plen, ki pa ima za nje prav za prav majhno praktično vrednost. Odnesli so namreč za 320.000 din kolkov in samo 1249 din gotovine. Davčni urad v Ptuju ima svoje poslovne prostore v sredini mesta v bližini minoritske cerkve. Tu je nocoj vso noč valovalo živahno življenje, ulica je bila polna ljudi, ki so hodili od ene silvesterske proslave k drugi ter iz lokala v lokal. Ta velika živahnost pa ni prav nič ovirala vlomilcev. Odprli so vrata davčnega urada z vitrihom, potem so s svinjsko nogo napravili na drugih železnih vratih, s katerimi je urad še posebej zavarovan, veliko luknjo, skozi katero so se lahko splazili v notranjost. S svedrom in svinjsko nogo so se potem spravili nad veliko železno blagajno. Delo, ki so ga tu opravili, je izrazito »tržaškega« značaja. Tako namreč nazivajo v strokovnih krogih vlom v blagajno s svinjsko nogo, ki se izvrši na ta način, da vlomilec izreže stransko steno v obliki trikota ter skozi nastalo odprtino pobere dragocenosti iz blagajne.

Biti so morali na poslu res pravi strokovnjaki, ki pa so bili gotovo precej razočarani, ko so videli, da vsebuje blagajna le nekaj nad 1000 din drobiža, vse ostalo, kar so izvlekli, pa so bili državni kolki. Kakor rečeno, so odnesli za 320.000 din kolkov in sicer največ po 5 din, katerih je bilo 14.000 komadov, ostali kolki pa so bili različne, višje vrednosti. Vlom so morali izvršiti med 1. in 3. uro ponoči, ker pripovedujejo danes ljudje, ki so se vračali s silvesterske proslave, da so v tem času videli v bližini poslopja davčne uprave dva sumljiva moška. Vlom je odkril danes dopoldne okrog pol 10. ure uradnik, ki je prišel v urad. Takoj je bila alarmirana ptujska policija, ki je o vlomu obvestila tudi vsa sosednja oblastva. Iz Maribora je bil poslan v Ptuj policijski daktiloskop, ki pa ni našel nobenih sledov, ker so vlomilci delali z rokavicami. To je sedaj v teku zadnjih let tretji vlom v ptujski davčni urad. Prvi je bil izvršen leta 1925. ter je padel takrat vlomilcem v roke plen 26.000 din. Bili pa so potem izsledeni v Ljubljani ter so se za svoje dejanje pošteno pokorili. Leta 1929. je bil poskušen drugi vlom, ki pa se je ponesrečil. Sedaj v tretje pa so imeli vlomilci zaenkrat večjo srečo. Vlom je vzbudil v Ptuju splošno pozornost in razburjenje.

Hotelske in gostilniške takse v Ljubljani

Odgovor ljubljanskega gostinskega združenja

1. Mesto Ljubljana ni turistično mesto. To dokazuje uradna statistika, ki ugotavlja, da je v Ljubljani samo približno 3% letoviščarjev, to je onih, ki pridejo v Ljubljano na oddih ali počitek. Vsi ostali pa so poslovni ljudje, ki imajo v Ljubljani opravka v trgovskih poslih ali pa imajo uradne opravke pri oblasteh. Vseh teh 97% ima interes na najmanjšem izdatku v mestu.

2. Ljubljana je v pogledu tujskega prometa le izrazito tranzitno mesto. Saj uradna statistika ugotavlja, da ne odpadeta na eno osebo niti dve nočnini. Ljubljana nima takih zanimivosti, ki bi mogle tujce zadrževati dalj časa v mestu. Zato je napačno, če se trdi, da se modernizacija mesta, t. j. kanalizacija, asfaltiranje cest, povečanje električne razsvetljave, naprava parkov itd. izvršuje samo zaradi tujskega prometa, ko se vendar vse to izvršuje v prvi vrsti v prid občanov.

3. Vsak izmed teh gostov, ki biva v Ljubljani po poslovnih ali uradnih opravkih, gleda na končno številko računa in ga prav nič ne interesira, kam in v ime kakega naslova gre denar, ki ga plača v hotelu. Vsak gost pa se obregne samo ob hotel, češ, da je bivanje v hotelu tako drago, česar pa so krive le visoke dajatve in predvsem visoka hotelska taksa. Zato se poslovni svet ogiba Ljubljane in si uredi svoje posle tako, da čimprej zapusti Ljubljano in da sploh ne prenočuje ali pa prenočuje v manjših mestih in krajih izven Ljubljane, kjer so takse in s tem tudi cene izdatno nižje.

4. V Ljubljani so tudi v drugem pogledu previsoke indirektne dajatve. N. pr. voda, elektrika, plin, trošarine, uvoznina itd. Vse to zvišuje cene in s tem tudi odganja industrijo in obrt iz našega mesta in s tem tudi naše goste. Ljubljana postaja vedno bolj uradniško in študentovsko mesto ter bo počasi gospodarsko propadla. Sosednje države s pravim tujskim prometom tujske takse ali sploh nimajo, kakor n. pr. Nemčija, ali pa imajo nižje. Švica n. pr. ne doseže niti polovico ljubljanske hotelske takse. Italija pa doseže največ 10%, Grčija pa največ 8%. Neovrgljivo je torej, da so pri nas cene visoke zaradi previsokih mestnih taks in drugih dajatev. Drugje gredo tujskemu prometu mnogo bolj na roko in ga ne obremenjujejo s tako visokimi dajatvami. Zato imajo drugod tudi lahko nižje cene in torej tudi več uspeha v tujskem prometu.

5. Krivičnost davščine na potrošnjo obstoja predvsem v tem, ker je ne plača noben drug pridobitni stan, razen gostinski. Prevalitev te davščine na gosta je v praksi nemogoča, ker bi imelo s tem največjo škodo postrežno osebje. Gost namreč ne da nobene napitnine, ako se terja od njega plačilo te davščine. Vsak tujec se seveda čudi in se brani plačati to socialno davščino, ki je ni nikjer drugje v tej obliki. Pavšalacija sloni na napačni odmerni podlagi, ker je večina konzuma izpod 5 din. Če bi se ti računski listki dejansko plačevali po gostih, bi ta davščina ne donesla niti tretjine pavšala. To in pa določba uredbe, ki ne dopušča prevalitev pavšala na postrežno osebje, a se jo gost brani plačati, je ravno dokaz, da gre ta davščina na potrošnjo res iz žepa gostilniškega podjetnika.

Samo to se je na vsedržavni konferenci hotelirjev, kavarnarjev in restavraterjev ugotavljalo na Sušaku. Gostilniški stan upravičeno vztraja na teh svojih ugotovitvah in trditvah in trdno upa, da se bo znižanje hotelske takse doseglo vsaj na polovico, davščino na potrošnjo pa popolnoma odpravilo. *Združenje gostilniških podjetij v Ljubljani.*

Magistratni uslužbenci so v soboto voščili županu dr. Juru Adlešiču za novo leto

Kakor vsako leto na starega leta dan, je tudi na zadnji dan starega leta župan **dr. Juro Adlešič** sprejel deputacijo zastopnikov vseh kategorij mestnega nameščenstva, ki so mu prišli voščit srečo za novo leto. V deputaciji, ki jo je vodil magistratni direktor **Franc Jančigaj**, so bili direktor **inž. Poženel**, mestni fizik **dr. Rus**, inspektor Šušter, ravnatelj Šebenik, vodja gasilcev Furlan, služitelj Novelli in zastopnik delavstva Resnik. Magistratni direktor Jančigaj je v svojem govoru predvsem poudarjal, da župan zadnjič na mestni seji ni podal popolne slike o svojem delu in delu občinske uprave za ljubljansko mesto, ker bi morala biti ta slika pozlačena z zlatom vere in zaupanja v javno upravo, katero je župan dr. Juro Adlešič vrnil oziroma dal ljubljanskemu meščanu, pozlačena pa tudi z zlatom sistematičnosti in nepristranosti postopanja, katero je mogoče razgibati le ob večnih principih etike. Težak je položaj mestnega župana bil in ostane. Javno življenje terja od njega veliko in javnost je najneprijetnejši upnik, ki smatra svoje terjatve vedno za prvenstvene pred drugimi, pa bodisi to iz socialnega, aprovizacijskega ali higienskega vidika. Tako se dostikrat zgodi, da vlada trdota, kjer je v srcu mehkoba, neodjenljivost in ozkosrčnost tam, kjer je v srcu velikodušnost. Vse te visoke gore skrbi in težav bi pa župan ne mogel nositi sam, če bi mu ne pomagalo nameščenstvo. Naposled je govornik županu zagotovil, da ga bo nameščenstvo skrbno podpiralo, ne morda zato, ker mu narekujejo to trdi predpisi, marveč iz notranje potrebe, ker mestno nameščenstvo želi, da bo novo leto srečno in veselo za župana in tako tudi za vse ljubljansko prebivalstvo.

Župan je v svoji zahvali predvsem poudarjal svojo željo, naj bi harmonija med njim in uradi še nadalje obstojala, ter podčrtal, da je bil k strogosti večkrat prisiljen, da se je v urade spet povrnil red, toda od tega ima korist vse prebivalstvo, ki ta red tudi z veseljem ugotavlja. Zaključil je pa župan dr. **Juro Adlešič** svojo zahvalo z izjavo, da vedno misli na povišanje plač mestnemu nameščenstvu in zato na vseh straneh skuša najti vire za uresničenje te želje vsega nameščenstva. Naposled je pa župan naprosil deputacijo, naj sporoči vsemu mestnemu nameščenstvu njegova najtoplejša voščila za srečo v novem letu.

Zopet goljufije z nemškimi markami

Maribor, 2. januarja.

Pred mariborsko okrožno sodišče prihaja čezdalje več primerov goljufij in prevar na mariborski »črni borzi«. Odkar imamo za soseda Nemčijo, nasedajo ljudje posebno številnim prekupcem z nemško valuto. Danes se obravnava pred okrožnim sodiščem zopet tak primer. Zagovarja se 35 letni zasebni uradnik Alfonz Pavšner iz Maribora. Obtožnica mu očita dve goljufiji. Dne 6. junija lanskega leta je dobil od trgovca Jožefa Škerbineka 100 nemških mark, da jih zamenja po kurzu 13 din za marko. Pavšner pa je te marke zastavil pri nekem natakarju ter ga je pooblastil, da jih proda po 11 din. Ko je dobil denar, je popival in zapravljal 4 dni, dokler je imel še dinar v žepu. Dne 30. novembra pa je ponudil trgovki Ani Stauber 150 mark po 10 din ter je prejel od nje za te marke 1500 din. Tudi ta denar je poneveril, ker ji marke sploh ni dobavil. Obtoženec je bil že večkrat predkaznovan zaradi prevar in poneverb. Razprava ob času poročila še traja.

Športne vesti

Ljubljana je bila včeraj brez športnih dogodkov. Počivali so vsi razen onih smučarjev izletnikov, ki so že v soboto popoldne odrinili s svojimi dilcami, v bližnjo ali daljno ljubljansko okolico. Neugnani Jeseničani pa, ki nikdar ne zamude nobenega prostega termina, da ne bi napravili kake tekme, so včeraj priredili skakalno tekmo na novo urejeni skakalnici pod Mežakljo. Organizacija tekme in sneg sta bila odlična. Na startu je bilo v celoti 16 skakačev, med njimi sedem juniorjev. Najboljši dokaz, kakšna je skakalnica, je dejstvo, da je bilo med 48 uspelimi skoki samo en padec. Med seniorji je zmagal:

1. **Jakopič Albin (Dovje-Mostrana) 216.9 točke (skozi 24,24,24.5),**
2. Zupan Ivan 211.6.
3. Razinger Tone (oba Bratstvo) 204.2.
4. Florijan Peter (SmK Ljubljana) 195.8.
5. Knific Jože (Bratstvo) 193.3.

Juniorji: 1. Bukovnik Leo 214.9 točke, skoki (20.5, 21, 21.5).

2. Razinger Lojze (oba Bratstvo) 210.5.
3. Polda Janez (Dovje-Mojstrana) 210.
4. Brun Albert 201.
5. Huder Jože (oba Bratstvo) 197.

V tekmah za zimski nogometni pokal je včeraj proti pričakovanju premagal SK Bata v Borovem sarajevski Sašk z rezultatom 7:1. Po zmagi Saška prejšnjo nedeljo v Sarajevu 5:2 ni nihče pričakoval, da bi Bati uspelo kvalificirati se za nadaljne tekmovanje za zimski pokal. Kljub temu pa je SK Bata v drugi polovici igre zaigral s sijajnim poletom in zabil Sarajevčanom kar 5 golov.

Druga tekma za zimski pokal je bila med novosadsko Vojvodino in kragujevačkim Radničkim. Tekma je bila neodločena. Ker pa je Radnički pred tednom dni premagal Vojvodino na domačih tleh z enim golom razlike, se je s tem kvalificiral za nadaljno tekmovanje.

V Zagrebu so Karlovčani v lednem hokeyu premagali Zagrebčane z 1:0. Zmaga Karlovčanov je presenetila, ker so bili Zagrebčani favoriti. Tudi v Varaždinu so imeli na mestnem drsališču hokejsko tekmo med domačo Slavijo in pa zagrebškim Maratonom. To je bila v Varaždinu prva tekma v lednem hokeju in je razumljivo vzbudila precej zanimanja. Zmagal je zagrebški Maraton s 3:2.

„Stanglov smuk" s Pohorja v Ruše

Maribor, 31. decembra.

SSK Maraton v Mariboru razpisuje medklubsko smuško tekmo pod naslovom »Stanglov smuk«. Tekmo v smuku priredi dne 8. januarja na progi Ruška koča-Ruše. Start je točno ob pol 15 pred Ruško kočo, cilj pa v Rušah. Pravico do starta imajo vsi verificirani in neverificirani smučarji, člani klubov včlanjenih v ZSS.

Tekmuje vsak na lastno odgovornost. Prijavnina 5 din se plača na startu. Prvoplasirani prejme prehodni pokal z diplomo, drugo in tretje plasirani darilo z diplomo, četrto in petoplasirani pa diplomo. Pokal si pridobi v trajno last oni, ki si ga osvoji trikrat zaporedoma ali petkrat v presledkih. Razdelitev daril se izvrši po zaključku tekmovanja v gostilni Magdič v Rušah. Prijave je poslati najkasneje do 7. januarja 1939 ob 12 na naslov: SSK Maraton, Maribor, Koroška cesta 26/II.

S to tekmo bo SSK Maraton počastil spomin pokojnega vrlega športnika in smučarja ter slovenskega novinarja Zdravka Stangla. Ko je bil Stangl še v Mariboru, je bil steber športnega dela v SSK Maratonu ter je slovel tudi kot eden najboljših naših smučarjev in tekmovalcev. Ravno na progi Ruška koča-Ruše je zmagal večkrat v težkih tekmah v smuku ter je dosegel tudi najboljši čas, ki ga dosedaj na tej progi še ni prekosil noben tekmovalec.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v C največja	Temperatura v C najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost 0—10	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	761·2	-6·5	-9·5	83	1	0	—	—
Maribor	758·5	-1·2	8·0	80	5	0	—	—
Zagreb	761·1	1·0	0·0	90	10	0	—	—
Belgrad	759·8	-1·0	-4·0	90	10	SW_3	—	—
Sarajevo	762·7	-2·0	-4·0	90	10	0	—	—
Vis	760·1	5·0	2·0	90	6	NW_2	—	—
Split	758·8	8·0	6·0	40	4	NE_2	—	—
Kumbor	—	—	—	—	—	—	—	—
Rab	759·9	6·0	4·0	70	10	0	—	—
Dubrovnik	755·2	9·0	7·0	60	0	N_4	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo, deloma oblačno in megleno vreme. Po nekod bo snežilo. — **Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od 31. XII. 1938 do 2. I. 1939 do danes:** V soboto je bilo iz noči do 9.20 popoldne oblačno. Ob 9.25 se je oblačnost pretrgala, posijalo je tudi sonce, ostalo pa je še dalje večinoma oblačno, od 9 do 10.10 je precej naletaval sneg. Od 11.50 dalje se je večkrat zjasnilo in zopet pooblačilo. Od 18.30 dalje pa je bilo deloma jasno in srednje gosta megla, ki je obležala vso noč. Najvišja toplota zraka je znašala —2.0° C. Snežna plast je bila 24 cm visoka. Včeraj 1. I. je bila iz noči do 11.50 nizka ter gosta, nato pa do 12.15 srednje gosta megla. Ob 12.20 se je pričela megla dvigati in se je za nekaj časa pokazalo jasno nebo, ostalo pa je še dalje megleno. Ob 16 se je oblačnost pretrgala in rahlo megleno. Najnižja toplota zraka v mestu —11.5° C, izven mesta pa —13.5° C. Snežna plast je bila 24 cm visoka.

Koledar

Danes, ponedeljek, 2. januarja: Ime Jezusovo.
Torek, 3. januarja: Genovefa.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Dunajska cesta 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; mr. Ustar, Šelenburgova ul. 7.

Frančiškanska prosveta M. O. v Ljubljani priredi v torek 3. januarja ob 8 zvečer skioptično predavanje s krasnimi slikami »Bratje Subici«. Predava dr. p. Roman Tominec. Predprodaja vstopnic v pisarni »Pax et bonum«.

Vzajemna posojilnica r. z. z o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7, oprošča s 1. januarjem 1939 **stare vloge do 10.000 din** ter so te vloge vsakemu lastniku vedno na razpolago pri blagajni. Te vloge bo posojilnica z dnem 1. aprila 1939 prepisala kot novo vlogo, ki se bo obrestovala po 4% in bo takoj izplačljiva, seveda, če lastnik ni že prej z njo razpolagal.

Velesejem v Plovdivu. Pomladanska prireditev velesejma v Plovdivu (Bolgarija) bo od 10. do 23. aprila 1939. Za prevoz blaga kakor tudi za obiskovalce velesejma so dovoljeni znatni popusti na tarifah, tako bolgarskih železnic kakor tudi železnic drugih držav. — Zbornica za TOI.

Podružnica SVD za Šiško ima svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom v torek, dne 3. januarja 1939 ob 19 v ljudski šoli na Gasilski cesti. Vabljeni so vsi člani.

»Prostovoljna gasilska četa Ljubljana mesto, Mestni dom sprejme večje število mladeničev od dovršenega 14 do 18 leta; ki imajo veselje do gasilske službe, med svoj naraščaj.

Prijave za vstop sprejema do 31. januarja 1939 v Mestnem domu.

Božične počitnice na ljubljanskih strokovnih nadaljevalnih šolah trajajo do vključno 9. januarja 1939, kakor na ljudskih šolah.

Ravnateljstvo Drž. tehniške srednje šole v Ljubljani sporoča vsem učencem in učenkam tehniške srednje, delovodske, moške in ženske obrtne šole ter banovinske šole za glasbila, da trajajo božične počitnice do vključno dne 9. januarja 1939. Redni pouk se bo pričel v torek, dne 10. januarja 1939.

»Rejec malih živali«, glasilo Zveze društev rejcev malih živali, Ljubljano, Karunova ulica 10, prinaša v svoji novoletni številki sledeče zanimivo gradivo: V šesto leto — Kužne bolezni naše perutnine — Kako si vzgojimo kokoš jajčarico — Vzorec za rodovnik — Koliko časa se splača rediti kokoš jajčarico — Mondenski golob — Reja kuncev — Francoski srebrec — Pri kanarčkih je pomlad — Naše gospodinje — Koza Brina in njen rod — Društveno delo — Društvene vesti — Drobiž — Po tujem svetu — Književnost — Kotiček za male rejce — Posvetovalnica — Tržne cene — Vsak mesec ena — Za smeh in kratek čas itd. Zanimiv razpis nagrad za naročnike lista, ki se naroča v Ljubljani, Karunova ulica 10.

Opozorilo članstvu Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«. Članstvu UPZ je bila razposlana na počitniške naslove okrožnica glede spremembe začetka prihodnjega pevskega tečaja. Po sklepu načelstva bo začetek pevskega tečaja, ki je bil sklican za 6., 7. in 8. januarja 1939, že 5. januarja 1939, točno ob 10 dopoldne v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani; konec tečaja pa bo 8. januarja opoldne. Prosimo članstvo UPZ, da se že 5. jauarja polnoštevilno udeleži pevskih vaj. — Tajništvo

Smrtna nesreča v Šoštanju

Šoštanj, dne 31. decembra.

V tovarni Voschnagg v Šoštanju se je pripetila v četrtek smrtna nesreča v oddelku za izluženje lesa. Ob pol 8 zjutraj je jermenje nenadno pograbilo tamkaj zaposlenega Ivana Rednaka in ga nekajkrat udarilo ob zid. Imenovani je bil v nekaj minutah mrtev in je bila vsaka zdravniška pomoč prepozna. Vzrok nesreče ni znan, gre pa najbrž za nesrečen primer zaradi neprevidnosti. Podrobnosti o nesreči bo ugotovila sodna komisija, ki se je pod vodstvom sodnika Viktorja Svetela takoj podala na kraj nesreče.

Preminuli zapušča ženo in troje otrok v starosti 1 do 6 let, ti bodo pač najbolj pogrešali svojega skrbnega očeta, ki je že vse pripravil, da bi prihodnjo spomlad začel graditi sebi in svojim lasten dom, a mu je sedaj nemila usoda tako kruto prekrižala načrte in ga iznenada iztrgala iz kroga lastne družine Pogreb pokojnega bo danes. Težko prizadeti družini pa naše sožalje!

Tam, kjer je bila Kartagina

Tunizija v okviru Francije — Skrivnost njene veličine in vir njenih težav

Glavni urednik francoskega lista »Le Monde Colonial Illustré« je napisal za »Telefrance« zanimiv članek o Tuniziji, ki jasno kaže, kako danes gledajo Francozi na to svojo pokrajino na severnem koncu Afrike. Zaradi zanimive vsebine in zaradi aktualnosti prav v sedanjem času, ga objavljamo v celoti, ne da bi pri tem skušali koga podpirati ali ovirati v njegovih težnjah.

Tunizija dolguje vse svojemu zemljepisnemu položaju, svoje blago in svojo grenko usodo. Postavljena je v središče Sredozemlja, ki je že v starodavni dobi bilo in je posebno še zdaj v modernem svetu eno najvažnejših prometnih zvez. Z afriške strani je najbližja Siciliji na koncu evropske celine in tako se Tunizija že več ko dva tisoč let udeležuje vseh borb in tokov civilizacije ob tem kontinentu V tem je skrivnost njene veličine in vir vseh njenih težav. Vrata zapada in okno vzhoda! Noben košček zemlje ni zbujal toliko želja in ni bil vir tolikim sporom. Kartažan, Rimljan, Vandali, Bizantinci, Arabci in Turki so se zaporedoma vpletali v njeno usodo. Sedaj pa živi Tunizija že 60 let v okviru Francije. Razvija se pod njeno zaščito.

Zakaj pa ravno v okviru Francije

Zemljepisci pravijo, da je Tunizija samo navaden podaljšek Alžirja, da med njima ni naravnih meja in da lahko preidemo iz Tunizije v Alžirijo, ne da bi to opazili ali pa, da bi imeli opravka s carino. In kaj so logične oziroma usodne posledice tega? Tisti, ki je gospodar Alžirije in ki to hoče tudi ostati, mora biti gospodar Tuniziju. In to je storija Francija, ko so njene čete leta 1830. zasedle Alžirijo in vkorakale v Tunizijo leta 1881. Ali je to bila zasedba ali pa celo vpad? Ne! Ko je leta 1577 francoski kralj Henrik III. v Tunisu ustanovil prvi francoski konzulat, je že nakazal pot Julesu Ferryju, francoskemu državniku, ki je 300 let na to svoje delo navezal na grško in latinsko tradicijo v Tuniziji, tradicijo, ki je bila stara 12 stoletij. Pogodba o pokroviteljstvu, ki je bila 1881 podpisana med Francijo in tuniškim bejem, pravi, da »Francija želi poglobiti stare vezi prijateljstva in dobrega sosedstva. Tunizija je ohranila svojega vladarja, svoje navade, svojo vero in svoje zakone, Francija pa je nad njo raztegnila roko pokroviteljstva. To je bilo zavezništvo, sodelovanje ob uri, ko je bila Tunizija najnižje in ji je bilo pokroviteljstvo najbolj potrebno.

Vkljub svoji veliki zgodovini pa je

Tunizija majhna dežela

Meri 125.000 kvad. kilometrov, to je četrtino Francije in je predvsem poljedelska dežela ter je njeno življenje precej odvisno od muhaste okoliščine, to je od dežja. Če dežuje, tedaj je Tunizija srečna, če pa ne dežuje — in to se zgodi često — tedaj zemlja ni plodna, ljudje gladujejo in živali poginjajo.

Kartagina je štela en milijon prebivalcev. Ko je leta 1881 prišla Francija v Tunizijo, je bilo tam poldrug miljon ljudi. Te številke hočejo povedati, da prebivalstvo v Tuniziji, v tej žitnici starega Rima že dolgo ni imelo več dovolj hrane. Kaj so Francozi leta 1881 dobili v Tuniziji, so nam lepo popisali številni sodobniki. Gospodarska in socialna anarhija, nobene varnosti, splošna beda, nobene higiene, nalezljive bolezni, padanje števila prebivalstva, glad in pretirane obresti. Ni bilo cest in ne železnic. Ne stalnost lastninskih pravic in obširna zemljišča: 300.000 ha. Zemlja je rodila malo, en ali dva stota na hektar. Trgovina je bila neznatna. To je našla Francija v Tuniziji leta 1881.

Kakšna pa je Tunizija danes?

Francosko pokroviteljstvo je omogočilo red, varnost in zboljšanje zdravstvenih razmer. Organizirali so finance, upravo in sodstvo. Število prebivalstva se stalno dviga. Leta 1881 jih je bilo poldrug milijon in leta 1936 so jih našteli 2,400.000. Zgradili so 6.673 km cest in več kot dva tisoč kilometrov železnic. Organizirali so kreditne ustanove, zatrli verižništvo z obrestmi, zaščitili delo in navezali domačine na zemljo. Poljedelstvo so modernizirali 600.000 ha žitnega polja daje približno 5 milijonov stotov žita na leto, 42.000 ha vinogradov daje približno 2 milijona hl vina na leto in 19 milijonov oljk približno 800.000 hl olja. Trgovinska bilanca se suče okoli 2 milijard frankov na leto.

60 let je malo v življenju enega naroda. Toda ta čas je zadostoval Franciji, da so spomnili Tunizijo na to, da je bila v času sv. Avguština, velikega škofa v Kartageni, dežela žita, vinogradov in oljk. Paul Bourde je bil tisti, ki je prinesel oljko v moderno Tunizijo. Hodil je po Tuniziji in pripovedoval vsem, da je bilo

„v času Rimljanov od Tripolisa do Tangerja mogoče hoditi po oljčnih gajih"

Te besede so imele tolik vpliv, da je zrastel gozd oljk pri Sfaxu in ki ga danes ves svet občuduje. Tunizija dobro ve, kaj dolguje Franciji. Pred nami pa se sedaj v Tuniziji razvija nov čudež. Sadijo se fige, dateljni in druga žlahtna drevesa. Pozabiti ne smemo, da se moderna industrija v Tuniziji razvija samo na temelju francoske znanosti, tehnike in kapitalov. Delo Filipa Thomasa je bilo, da je Tunizja postala za fosfate druga dežela na svetu. Pridobiva pa se še železo, svinec in magnezij. Nadaljuje se borba proti nomadstvu, bedi, lakoti in vse to pač dovolj opravičuje navzočnost Francije v Tuniziji. Uspeh mora biti zboljšanje socialnega položaja posameznikov, in sicer z delom, z zdravstvom in s pomčojo šole. Največjo bitko pa mora Francija izvojevati za to deželo »ubogo na vodi«, kakor je rekel Salust in tudi to bitko za vodo bo Francija dobila. Ceste, mostovi, pristanišča, železnice, vinogradi, polja, gozdovi oljk, bolnišnice, šole, red, varnost, vse to se s francoskim imenom vpisuje v tunizijska tla. Toda po vsem tem pride še duhovni preporod tega kota afriške zemlje, preporod naroda, ki je spal v srednjeveški kulturi. Francija si bo štela v čast in njeno največjo opravičilo bo, da je z njeno pomočjo vzcvetela na latinsko-barbarski zemlji ena najlepših cvetlic človeške misli in umetnosti.

Toda

ka mislijo o francoskem pokroviteljstvu domačini

ki jih je 2 in pol milijona in je Tunizija njihova zemlja. Dne 11. novembra 1918 je tuniški bej v posebnem proglasu svojemu narodu, ki je poslal na zapadna bojišča 63.000 Tunizijcev, sporočil: »Čast tuniškemu narodu za njegovo lojalno iskrenost; slava Franciji, ki je naša pokroviteljica in ki razpolaga z našim zaupanjem. Za zmeraj bo ona tista, ki bo visoko nosila zastavo pravice in svobode za srečo človeštva.« In 20 let nato, leta 1938 je izjavil: »V trenutku, ko sta mir in svoboda narodov v veliki nevarnosti, izvolite zastopniki Tunizije, ki visoko vrednotijo blagodati plemenitega in človečanskega pokroviteljstva Francije in še enkrat slovesno poudarjajo svojo zvestobo Franciji, ki je zanje druga domovina, pokroviteljica islama in ki spoštuje vse njihove tradicije. Izjavljajo, da so pripravljeni tudi z najvišjo žrtvijo podpreti miroljubno Francijo v borbi, ki bi bila vanjo zapletena proti svoji volji.« Težko bi bilo odkloniti pričo, ki hoče s svojim življenjem potrditi svoje pričevanje. Tunizija dviga danes visoko bleščeč svetilnik antične Kartagine, svetilnik, ki ga je bučna katastrofa bila ugasnila. Ta svetilnik sedaj zopet gori in sveti čez vse Sredozemsko morje. Žarki tega svetilnika niso nevarni nobenemu narodu.

Francoski zunanji minister Bonnet s svojim sinčkom Alainom, ki je za božič dobil velikega medvedka.

Koliko je žensk in moških na svetu

Kolikokrat gredo v kino in gledališče in koliko zapravijo

Francoski časopis »Marie Claire« je pred nedavnim objavil poročilo, v katerem navaja podatke o tem, koliko je v posameznih državah žensk in moških. Tako med drugim pravi, da pride na 100 moških v Angliji 109 žensk, v Nemčiji 108, ravno toliko v Turčiji, v Franciji 107, v Španiji do sedanje državljanske vojne in na Madjarskem 106, v Italiji 105, na Švedskem 103, na Nizozemskem 101, v Bolgariji 100, na Japonskem do sedanje kitajsko-japonske vojne 99, v Združenih ameriških državah in v Kanadi 98, v Luxemburgu 97 in v Argentiniji 87.

Vsako leto se v Angliji poroči 350.000 parov, v Fraciji 280.000, v Nemčiji 600.000, v Združenih amerikih državah 1,800.000, na Japonskem 550.000.

Na Angleškem se vsako leto rodi 600.000 otrok, v Franciji 630.000, v USA 2,150.000, v Nemčiji 1,280.000 in na Japonskem 2,190.000 otrok.

Omenjeni časopis objavlja tudi nekatere druge zanimive podatke, ki se nanašajo na ženske. Tako med drugim tudi to, koliko ženske kje hodijo v kino. Na Angleškem gre ženska približno vsake tri tedne enkrat v kino in na tri mesece enkrat v gledališče, Amerikanka vsak teden enkrat v kino in v štirinajstih dneh enkrat v gledališče, Francozinja enkrat na mesec v kino, v gledališče pa na vsaka dva meseca enkrat, Nemka na dva meseca enkrat v kino in enkrat na pol leta v gledališče, Japonka pa zahaja po enkrat na mesec v kino in gledališče.

Angležinja kupi povprečno na leto po dva plašča, dva klobuka, dva para čevljev in za približno 500 dinarjev drugih ženskih potrebščin. Francozinja kupi na leto po tri plašče, tri klobuke, tri pare čevljev, za druge drobnarije pa potroši okoli 2.000 din. Še bolj razkošna pa je Američanka, ki kupi na leto po štiri plašče, štiri klobuke, štiri pare čevljev in ostalih potrebščin za približno 4.000 dinarjev.

Jud Bernard Nathan, znani filmski magnat, ki so ga te dni z nekaterimi njegovimi pajdaši te dni v Parizu aretirali. Državo je ogoljufal za več kot 200 milijonov frankov. Afera, v katero je zapleten, pravijo presega celo afero Stavijskega.

Najlepša ženska v Sianu

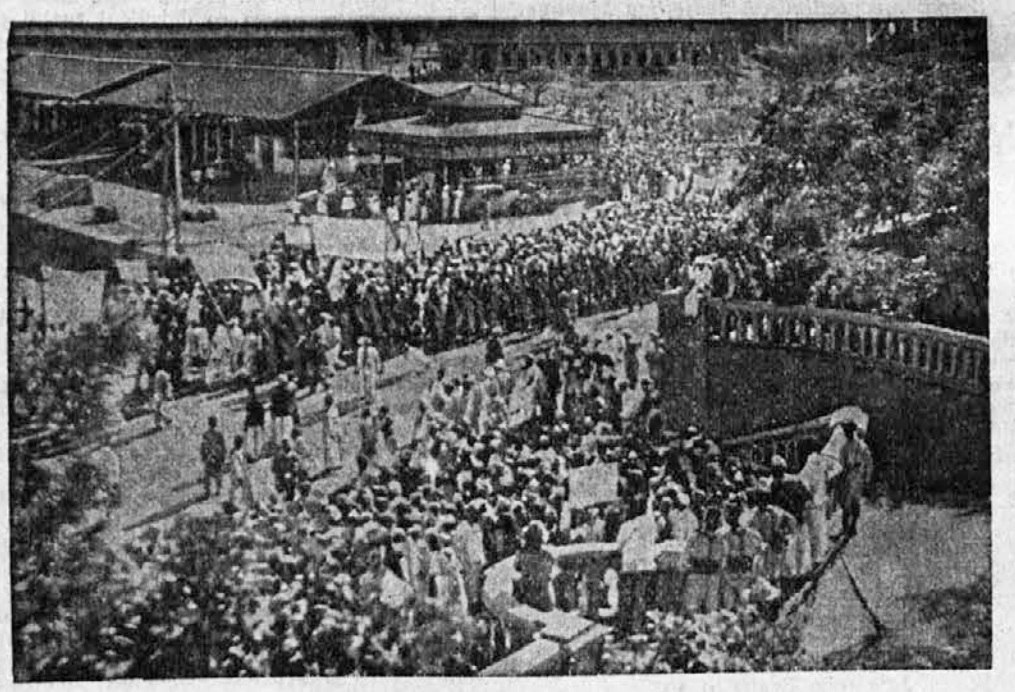

Prizor s protitalijanskih demonstracij v Džibutiju

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 2. januarja: 12 Balalajke igrajo (pl.) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Radijski orkester — 14 Napovedi — 18 Zgodovina psihiatrije (g. dr. Bogomir Magajna) — 18.20 A. Szleminska poje poljske narodne (plošče) — 18.40 Kulturna kronika: O Ptujski gori (vseuč. prof. g. dr. Fr. Stele) Z— 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti — 20 Koncert Radijskega orkestra — 21.15 Koncert dvospevov. Izvajata ga. Dragica Sokova in gdč. Štefka Korenčanova, pri klavirju g. prof. Lipovšek — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Prenos plesne glasbe iz restavracije Emona. Igra orkester «New melody boys«.

Torek, 3. januarja: 12 Pisana šara (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Kitara solo, igra g. Prek Stanko, pri klavirju g. Eiletz Rafael — 18.40 Problem malega naroda (vseuč. prof. dr. Fr. Veber) — 19 Napovedi, pročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Vesela kronika — 20 Zdenek Fibich: arka, fantazija (plošče) — 20.20 A. Remec: Čarovnica, komedija (izvajajo člani rad. igr. druž.) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Operetni zvoki (Radijski orkester).

Norman Railly Raine: 14

JUNAŠTVA ROBINA HOODA

ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Tako je šlo to sporočilo od človeka do človeka, od obrtnika do kmeta, po ulicah in saksonskih hišah ob istem času, ko so kraljevski glasniki omenjali ljudstvu, temu istemu ljudstvu kraljevski ukaz o smrtni obsodbi Robina Hooda. Ljudstvo je poslušalo, v duši pa se je odločalo drugače. Vztrajajmo z Robinom Hoodom! Takšno je bilo povelje, takšen klic. Saksonski narod konec krajev itak ni mogel ničesar izgubiti! Vse so mu vzeli: svobodo, človeške pravice, vzeli so mu celo zadnje človeško dostojanstvo. »Fanks« (pes) in »swyn« (svinja) to sta bila naziva za Saksonca, kadar je zašel med Normane, iz saksonskega jezika so se norčevali, češ, s takim jezikom ljudje ne vedo česa početi, to je pasji jezik. Narod je to dobro čutil in se je tako tudi vedel. Hrepenenje po Rihardu z Levjim srcem je vedno močneje plamtelo med Saksonci, kajti Rihard je bil ta narod razumel in je tudi znal ž njim ravnati. Njegova podoba je svetila v spominu slednjemu Saksoncu, ki mu je Rihard še kdaj prišel v misli.

In ko se je nad sherwoodske gozdove spustila noč, je začelo v njej vreti; zdelo se je, da narod kar klije iz tal — tako se je jemal od vseh strani. Od vseh strani so prihajali ljudje. Staro in mlado! Celo ženske so prihajale! Bridkosti in želja po maščevanju ter ljubezen do svobode in zaupanje v delo Robina Hooda, njihovega maščevalca, vse to ni poznalo strahu pred grožnjami, ki jih je bil vseboval kraljevski ukaz, ne pred mukami, s katerimi bodo morda že jutri začeli kravljevski vojaki. Kri rojeva svobodo! To je narod dobro vedel!

In ko so bili vsi zbrani, je Robin stopil na vzvišeno mesto ter spregovoril z zvenečim glasom, ki je bil poln žara in prepričljivosti, grožnje in maščevalnosti.

»Narod, prišel si in se odzval mojemu pozivu! Poklical sem vse vas, da bi se dogovorili o našem delu. Treba se je boriti! Sami dobro veste, da smo imeli mir, dokler je še vladal kralj Rihard. On nas je razumel, znal je ravnati z nami, bil je z nami pravičen. In zdaj? Vsi veste, kako se nam zdaj godi! Pristaši princa Ivana brez dežele nas ropajo in ubijajo! Vsi vi ste že trpeli, ali trpite ali pa boste trpeli pod njihovo razuzdanostjo in zlobo! Vaše rane zdaj govore o tem! Vaše žalovanje za izgubljenimi, ubitimi brati, za zelo v prid. Saj pa je bil ta načrt tudi zasnoval tako, ker je računal, da bo sir Guy vstopil v sherwoodski gozd z vso zvitostjo in previdnostjo. Šele, ko se je sir Guy z vsem svojim spremstvom povsem približal vstopu v gozd **se najprej ustavil, nato pa krenil z največjim delom svojega plena po gozdni poti, je Robin Hood nenadoma dal dogovorjeno znamenje.** In tedaj je v hipu oživelo drevje. Debele ovijalke, ki so do tega trenutka mirno visele in se niso niti pregibnile, so zdaj zanihale kakor bi jih bil iz njihovega miru predramil močan veter, Robinovi ljudje pa so se kakor ptice ujede ali grabljive zveri spustili po njih na posamezne jezdece ter jih prekucevali na tla. Spretno so se spuščali z drevesnih vrhov po ovijalkah, skakali svojim nasprotnikom za vratove, jih prijemali za goltanec skupaj znjimi padali na zemljo ter se tod z njimi ruvali toliko časa, da so jih premagali. Napad je bil nanaden in nepričakovan, pa je bil tudi od sile naglo opravljen. Preplah in zmeda sta še povečali paniko, ki je zavladala nad ljudmi sira Guya, Robinovi borci pa so zato lhako še prej zmagali in strli odpor napadenih. Ivan Malček pa je prav tako sijajno rešil svojo nalogo: od vseh strani so iz gošče privreli njegovi ljudje, ki sklenili in zaprli obroč okrog vojakov Guyjevega oboroženega spremstva, jih stisnili, razorožili in bitka je bila končana hitro ter prav za prav tudi posebnega truda in težave. Sira Guyja, lady Marian in nottinghamskega sodnika niso napadli, le obkolili so jih.

»Dobrodošli v Sherwoodu!« jih pozdravi Robin Hood, ki se postavi prednje in se globoko prikloni. Sir Guy je ostal tih in tog.

»Ti mi nočeš ne odzdraviti, kaj, dragi sir Guy? Glej ga spaka, pa si mi bil obljubil, da me bo lepo sprejel, kadar se bova spet srečala! Mar se nočeš niti boriti ne?« je veselo hitel Robin. Sir Guy pa je vztrajno molčal kakor bi bil že od rojstva gluhonem. Niti besedice ni bilo spraviti iz njega.

»On nima izbire!« jezno zavpije nottinghamski sodnik. »Jaz pa lahko, prokleti razbojnik! Obranil bom svojo gospodarico!«

V hipu so bili Robinovi ljudje pri njem. Robin jih s kretnjo pomiri, Much pa se iznebi vesele:

»Naši nameni so čisto miroljubnega značaja! Samo pogladili bi ga radi malo!« In že primaže siru Guyju prav mastno s svojo debelo gorjačo.

»Kaj s slišal?« vpraša Robin Hood, nato pa ukaže:

»Naprej v taborišče!«

In ujetniki so se pokorili. Robin Hood je zgrabil za uzde konja, na katerem je jahala lady Marian, Will Scarlet je vodil konja, ki ga je jezdil sir Guy, Malček pa je vso pozornost posvetil nottinghamskemu sodniku. Mirno in počasi so šli vse globlje v temne gozdove. Robinovi ljudje so bili obkolili vozove, na katerih je bil naložen plen iz Kennworth Castleja.

»Galov stavim, da našega taborišča drugič ne boš mogel najti!« je z zaničljivim nasmehom pripomnil Robin Hood siru Guyju.

»Vi vsi boste nehali na vislicah!« zakliče lady Marian.

»Prav rad... za tako krasotico pa človek vzame nase vse!« ji vrne Robin na vso moč vljudno in plemenito. Mehak nasmeh mu je spreletel možati obraz. Oči pa so se mu pri teh besedah zabliskale prav divjaško.

»Kaj neki bi vedel saksonski razbojnik o damah!« žaljivo pripomni lady Marian.

»Le pravite, kar pripovedujte, kaj vse krivega in lažnivega so vam o meni nakvasili!« odvrne Robin brez jeze, mehko, in koraka s povodcem v rokah pred konjem dalje skozi gozd. Še vedno je bil po njegovem obrazu razlit prijeten nasmeh.

»Le poskusi ji napraviti kaj žalega... pa ti bom odsekala to tvojo nemarno, grdo buticol« se oglasi izza lady Marian njena vzgojiteljica, ki je bila ves ta čas trdo sedela na svojem konju in je jahala tik za svojo gospodarico. Bila je dolga kakor žrd, imela je špičast nos, njena prav posebna značilnost pa je bila ta, da se je neprestano zaljubljala. Kar naprej je metala oči po moških. Tudi zdaj ji njena žilica ni dala miru. Ves čas si je na skrivaj ogledovala Mucha, in to se ji ni zdelo prav nič grdo. Vedno močneje je začenjala čutiti, da ji ta človek z dobrodušnimi očmi postaja čedalje bolj všeč; njena zaljubljena žilica ni imela miru. Že si je jela slikati, kako bi bilo imenitno. če bi lahko tu v gozdu doživela divje romantično razbojniško ljubavno pustolovščino. Much pa se zanjo ni zmenil, in zato je postajala kar nekoliko jezna. Ko pa se je tako silovito zagrozila Robinu Hoodu, je Much vendarle dvignil glavo ter se ozrl v njen suhi, koščeni in bledi obraz, in njune oči so se srečale. Much jo je gledal kar z občudovanjem in začudenjem. Njen pogum, s katerim se je bilo zagrozila Robinu Hoodu — čeprav je bil smešen in predrzen — mu je bil izredno všeč. Tega si Robinu Hoodu ne bi bil upal reči niti sam sir Guy, da, celo niti princ Ivan brez dežele ne — in vendar se je princ Ivan brez dežele nameraval že v kratkem okronati za samega angleškega kralja. Ta hip njegove zmede pa je ona spretno izkoristila in se nanj kar se da trdo zadrla:

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč Izdajatelj inž. Jože Sodja. Urednik: Mirko Javornik.